

Proviisoriõppest nüüd ja tulevikus

Alanud õppeaasta on Tartu Ülikooli farmaatsia instituudi jaoks rõõmustav, sest huvi proviisoriõppe vastu oli väga suur ning õppima asus rekordarv üliõpilasi. Instituut on juba ära teinud suure töö, kuid peab endiselt jätkama ühiskonnas selle ameti populariseerimist.

**ANITA
TUULA**
sotsiaalfarmaatsia
nooremteadur
Tartu Ülikool

**DAISY
VOLMER**
proviisori integreeritud
õppekava
programmijuht
sotsiaalfarmaatsia
kaasprofessor
Tartu Ülikool

**KARIN
KOGERMANN**
farmaatsia instituudi
juhataja
füüsikalise farmaatsia
professor
Tartu Ülikool

Proviisoriõppe esimesel kursusel asus õppima 40 üliõpilast. 36 kohale esitas avalduse 91 üliõpilaskandidaati, mis tähendab, et ühele õppekohale esitati 2,53 avaldust. Proviisoriõppesse astumiseks tuli kandidaatidel teha keemiaeksam ning positiivse tulemuse saamisel osaleda vestlusel, kus hinnati huvilise farmaatsiaalaseid teadmisi, teadlikkust proviisoriõppest ja eneseväljendusoskust. Lisaks arvestati ka gümnaasiumis sooritatud eesti keele eksami tulemusi. Vestlusel osales 69 noort, kellest ületas lävendi 42 üliõpilaskandidaati.

Tartu Ülikooli proviisoriõppe riiklikult rahastatud kohtade arv on 36. Farmaatsia

instituudi õpperuumid võimaldaksid aga vastu võtta ka 48 üliõpilast. Seega on hoolimata õppekohtade arvust võimalik õppima võtta kõik need, kes on lävendi ületanud, kuid nende eest täiendavat tasu ei maksta. Nii ka sellel aastal toimusime ja proviisoriõppe vastuvõtt oli n-ö ületäituvusega kuue üliõpilase võrra. Arvestades varasemate aastate kogemust on see enast igati õigustanud.

Vestlusel näitasid motiveeritud noored üles sisukaid teadmisi farmaatsiaeriala kohta ning oskasid nimetada proviisoriõppe peamisi aspekte. Paljudel kandidaatidel oli tekkinud motivatsioon õppida proviisoriks töövarju- või tudengivarjupäeval – viiendik selle aasta esmakursuslastest olid käinud töövarju-

päeval kas apteegis või mõnes teises farmaatsiaga seotud ettevõttes, mis näitab selliste ettevõtmiste suurt potentsiaali eriala populariseerimisel.

Kui võrrelda sisseastujate arvu eelmise aastaga, võib erinevus tuleneda sellest, et gümnaasiumid on kohanenud mõttega meditsiiniteaduste valdkonna sisseastumiseksamitest ning õpilasi valmistati selleks paremini ette. Ka avati keemia sisseastumiseksamiks valmistumiseks Tartu Ülikoolis tasuta e-kursus „Huvitav keemia“, millest võtsid eelmisel kevadel aktiivselt osa täpselt pooled proviisoriõppesse sissesaanutest. Lisaks olime ka ise aktiivsed, korraldades erinevaid eriala tutvustavaid üritusi üle Eesti.

Enamjaolt siirdutakse tööle apteekidesse

Reeglina jätkavad Tartu Ülikooli proviisorina lõpetanud ka õpitud erialal. Praegu läheb enamik värsketest proviisoritest tööle üldapteekidesse, kuid tööandjad võivad olla ka teised farmaatsiasektori ettevõtted ja organisatsioonid, nagu ravimite tootmis- ja hulgimüügifirmad, riigiasutused, haiglaapteegid ja kõrgkoolid.

“Vestlusel näitasid motiveeritud noored üles sisukaid teadmisi farmaatsiaeriala kohta ning oskasid nimetada proviisoriõppe peamisi aspekte.

Kõigi sektori osapoolte jaoks praegu kindlasti erialast tööjõudu ei jätku.

Kõige põletavam on see probleem ilmselt apteekides. Juba mõnda aega on küsitud, kas meil on apteekke liiga palju või tööjõudu vähe? Kui võtta aluseks Põhjamaade mudel, kus elanike arv ühe apteegi kohta on 10 000, siis võiksime oma apteekide arvu oluliselt vähendada. Samas, kui need apteegid on juba loodud ja teenus inimestele käepäraseks muudetud, siis küsisime, kui lihtne on olemasolevat süsteemi muuta?

Proviisori rollist ühiskonnas

Proviisorit ja farmatseuti seostatakse kõige sagedamini apteegitööga, ja apteegiga on igal inimesel tavaliselt mingisugune isiklik kogemus. Seega saab iga praktiseeriv apteeker ühiskonna teadlikkust suurendada, tehes enda tööd südamega ja järgides kvaliteetse apteegiteenuse häid tavasid.

Noored ja terved inimesed käivad aga apteegis harvem ja vajavad ravimeid üldiselt vähe, seega jääb apteekri roll tervishoiusüsteemis neile ilmselt kaugeks. Usume, et väga oluline on korraldada erinevaid farmaatsiat tutvustavaid noortele suunatud üritusi, et panna gümnasiste niivõrd vajalikule ametile mõtlema.

Samuti näeme vajadust viia ühiskonda arusaama, et proviisori karjäärivõimalused on laiad ja huvitavaid töökohti leidub

“Praegu läheb enamik värsketest proviisoritest tööle üldapteekidesse, kuid tööandjad võivad olla ka teised farmaatsias sektori ettevõtted ja organisatsioonid.

töörühm, mis korraldas gümnasistidele mitmeid harivaid töötubasid ja õppepäevi, käis koolides rääkimas proviisori erialast ning jagas uusi teadmisi farmaatsia erinevatest valdkondadest. Töörühm selgitas noortele ravimiteadlase rolli ühiskonnas ja töötamise võimalusi erinevates asutustes.

Farmaatsia doktorandid ja üliõpilased olid kohal kõigil suurematel gümnasistidele suunatud karjääripäevadel. Mitmed esmakursuslased olid läbinud ka e-kursuse „Ravimiteadmaakeeli“, et erialaga põhjalikumalt tutvuda. Ligi kolmveerand sellel aastal õppima asunud olid vähemalt ühel nendest üritustest või koolitustest osalenud.

Aastaid enda erialas sees olles võib olla keeruline mõista, kuidas ühiskond meid üldiselt näeb – seega küsisime eriala kuvandi kohta proviisoriõppe esma-

meditsiinivallas on farmaatsia prestiižne ning proviisorikutse väärikas ja au sees.

Enda erialast pere ja sõpradega rääkides on märgatud, et nooremad inimesed ei ole üldiselt kunagi kuulnud proviisori ametist, vanavanemad tunnevad aga enda apteegi proviisoreid hästi. Kahjuks on noored tajunud ka meditsiinivaldkonnas suhtumist, et proviisori eriala on vähem oluline näiteks arsti omast. Üldiselt arvati, et ühiskond ei tunne praegu proviisorit kui laiade karjäärivõimalustega ravimiteadlast, vaid kui apteegitöötajat.

Üks võimalus kuvandit muuta on laiendada apteegiteenuseid. Apteegist peab saama esmatasandi tervishoiu osa ja kindlasti aitab kuvandi muutusele kaasa riigipoolne tunnustus ja rahastus proviisorite tegemistele. Kui tervishoius proviisorit veel tuntakse, siis kuvandi parandamiseks oleks proviisori kui ravimiteadlase tutvustamine Eesti ravimiteadlastele veelgi olulisem.

Farmaatsia instituudil on plaan proviisori õppekava ümber nimetada ravimiteaduse õppekavaks. See võiks anda ühiskonnale rohkem aimu sellest, et õppekava lõpetanu ongi ravimite alal kõige suurem spetsialist – seda nii tervishoiusüsteemis kui ka ravimiteadluses.

Samuti on plaan jätkata eriala populariseerimisega ning ühiskonnas selgitada, kes on proviisor ehk ravimiteadlane ja mis on tema pädevused ning võimalused tänapäeva tööturul töötamisel.

Farmaatsia instituut ja Eesti Akadeemiline Farmaatsia Selts tänavad kõiki partnereid ja kolleege, kes on aidanud kaasa meie eriala populariseerimisele. Loodame teie abile ja panustamisele ka tulevikus. Populariseerimine on vajalik protsess, mis peab olema järjepidev. See võimaldab meil parandada ravimiteadlaste kuvandit ühiskonnas, nii jõuab meile õppima rohkem uusi ja motiveeritud üliõpilasi.

ravimiteadlasele ka väljaspool üldapteekke. Seda sõnumit kandis selleaastane proviisoriõpet tutvustav reklaamvideo, mis sotsiaalmeedias palju vaatamisi kogus. Ka tulevikus on plaan näidata ühiskonnale meie erialast laiemat pilti ja tuua esile ka teisi olulisi tööandjaid, kelle juures proviisor ehk ravimiteadlane võib tööle asuda.

Eelmisel õppeaastal alustas instituutis tööd eriala populariseerimisega

kursuslastelt. Noortelt uurides saime väga erinevaid vastuseid. Paljud kirjeldasid, et proviisorit nähakse sageli kui apteegis töötavat klienditeenindajat või kõrgharitud kassapidajat. Nii mõnigi aga mainis, et eriala kuvand on positiivne, sest pea kõik inimesed on elu jooksul apteegis käinud ja üldiselt on see olnud ikka positiivne kogemus. Mainiti ka, et sarnaselt teiste karjäärivalikutega